

Leppävirta

Lapsiystävällinen kunta

Lasten ja nuorten arviointi heidän
valitsemansa toimenpiteen
toteutumisesta

Valittu tavoite

Kunnan varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa ehkäistään aktiivisesti lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa, ml. digitaalisessa ympäristössä tapahtuvaa seksuaaliväkivaltaa. Lapset ja nuoret saavat näissä palveluissa ikätason mukaista turvataitokasvatusta.

Leppävirta

Arvioinnin toteutus

- LYK-koordinaattorit kiersivät tapaamassa kaikilla alakouluilla oppilaskuntien ja lasten parlamentin jäseniä
- Arviointia alustettiin kertomalla valitusta tavoitteesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä
- Alustukseen lisättiin myös pohjustus siitä mitä seksuaalihäirintä- ja väkivalta on
- Arvioinnissa käytiin läpi kunnan lasten- ja nuorten hyvinvointikyselyn ja kouluterveyskyselyn aiheeseen liittyviä tuloksia
- Kivelän yläkoulun oppilaskunnan arvioinnin toteutti heidän ohjaajansa
- Nuorisovaltuusto arvioi tavoitteen omassa kokouksessaan

Leppävirta

Kokemus onnistumisesta - lapset

Suurin osa kokee, että asioissa on onnistuttu melko hyvin.

Kouluissa:

- käsitellään tunne-, turva- ja kaveritaitoja säännöllisesti
- Teemoja on käsitelty myös vierailujen ja tapahtumien kautta

Lapset kokevat saaneensa tietoa häirinnästä ja väkivallasta

Kokonaiskuva: Perusasiat ovat kunnossa, ja teema on monelle tuttu.

Tietoisuus tehdyistä toimenpiteistä - lapset

Lasten tietoisuus tavoitteen toimenpiteistä vaihtelee paljon:

- Osa tietoisia
- Monessa ryhmässä tietoisuus heikkoa tai puuttuu kokonaan

Kehitettävää: tehtyä työtä tulee tehdä lapsille näkyvästi jatkuvasti.

Toimenpiteiden näkyminen arjessa - lapset

Positiivisia havaintoja:

- Lasten kokemusten mukaan kiusaaminen on vähentynyt jonkin verran
- Ilmapiiiri koetaan usein rauhallisena ja turvallisena
- Somesta ja kehon rajoista on keskusteltu aktiivisesti

Vaihtelua:

- Kaikki eivät tunnista muutoksia
- Osassa kouluista epävarmuustekijät (esim. koulun tulevaisuus) vaikuttavat kokemukseen

Kokonaiskuva: Muutos näkyy osin, mutta ei vielä kaikille selkeästi.

Toimenpiteiden vaikutus kokemukseen - lapset

Teemoja on käsitelty → osaaminen ja
ymmärrysaiheesta on kasvanut

Toive: aiheesta voisi puhua enemmän ja syvemmin

Leppävirta

Toiveet työn jatkamiselle - lapset

Keskeiset toiveet:

- Lisää puhetta somen riskeistä
- Aikuisten parempi puuttuminen kiusaamiseen
- Turvallisia aikuisia, joille voi kertoa asioista
- Toiminnalliset oppitunnit ja vierailijat
- Yhteisöllisyys yli luokkarajojen
- Avoimuus tunteista puhumiseen

Yhteenvedo: Lapset arvostavat konkreettista tekemistä, turvallisia aikuisia ja arjessa näkyvää toimintaa.

Leppävirta

Kokemus onnistumisesta - nuoret

Kehitys nähtävissä:

- Kokemukset vähentyneet

Silti:

Osa nuorista kokee edelleen häirintää/väkivaltaa →
lisätoimia tarvitaan

*Kokonaiskuva: Toiminta on vaikuttavaa, mutta
ongelma merkittävä edelleen.*

Tietoisuus tehdyistä toimenpiteistä - nuoret

Nuorten vastaus selkeä:

- Ei olla tietoisia tehdyistä toimenpiteistä

Haaste:

- Toimenpiteistä viestiminen ja näkyvyys puutteellista

Kehityskohde: Viestintää nuorten suuntaan tulee kehittää

Toimenpiteiden näkyminen arjessa - nuoret

Nuorten kokemus:

- Teemaa ei käsitelty riittävän selkeästi
- Asiaa sivuttiin muiden teemojen yhteydessä, mutta siitä ei keskusteltu suoraan
- Vaikutukset eivät näy tarpeeksi konkreettisesti

Kokonaiskuva: Toimenpiteitä on tehty, mutta nuoret kokevat että asioista pitää puhua enemmän suoraan niiden oikeilla nimillä.

Toimenpiteiden vaikutus kokemukseen - nuoret

Arvio:

- Vaikutukset osin positiivisia

Kritiikki:

Asian käsittelyssä käytetty materiaali koetaan osittain epäolennaiseksi tai aiheen ohi meneväksi

Toive: Teemaa pitäisi käsitellä selkeämmin ja suuremmin

Leppävirta

Toiveet työn jatkamiselle - nuoret

Keskeiset viestit:

- Suoraa puhetta – ei kaunistelua
- Osallistavaa ja toiminnallista tekemistä, ei pelkkiä luentoja
- Nuoret mukaan suunnitteluun
- Vanhemmille enemmän tietoa ja koulutusta
- Tavoitteet ja tarkoitus selkeästi esille
- Kyselyjen tulokset näkyviin kaikille

Yhteenvedo: Nuoret vaativat konkreettisuutta, aitoutta ja osallistumista.

Koordinaattoreiden analyysi lasten ja nuorten arvioinnista

Lasten ja nuorten arvio valitun tavoitteen toteutumisesta muodostaa kokonaisuutena varovaisen myönteisen, mutta samalla kriittisen kuvan tehdyistä toimenpiteistä. Aineiston perusteella turvataitokasvatus on kunnassa vakiintunut osaksi arkea, mutta sen vaikuttavuus ei välity vielä tasaisesti lasten ja nuorten kokemuksiin.

Lasten ja nuorten kanssa käytyjen keskustelujen perusteella voidaan todeta, että turvataitokasvatusta toteutetaan laajasti ja monipuolisesti. Sekä alakouluissa että yläkouluissa käsitellään systemaattisesti tunne-, turva- ja vuorovaikutustaitoja, ja teemoja tuodaan esiin oppituntien lisäksi myös teemapäivien, vierailujen ja erilaisten tapahtumien kautta. Tämä näkyy lasten ja nuorten kokemuksessa lisääntyneenä tietona häirinnästä, väkivallasta ja omista oikeuksista. Lisäksi osa vastaajista arvioi, että kiusaaminen ja häirintä ovat vähentyneet ainakin jonkin verran, mikä viittaa toimenpiteiden osittaiseen vaikuttavuuteen.

Toisaalta aineisto tuo esiin merkittäviä kehittämistarpeita erityisesti toimenpiteiden näkyvyydessä ja viestinnässä. Vaikka toimintaa tehdään paljon, lapset ja nuoret eivät ole riittävästi tietoisia tehdyistä toimenpiteistä tai niiden tavoitteista. Alakoululaisten keskuudessa tietoisuus vaihtelee, mutta nuorten vastaus on yksiselitteinen: toimenpiteitä ei tunneta. Tämä viittaa siihen, että toiminnan ja viestinnän välinen yhteys jää heikoksi – tehty työ ei konkretisoidu ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi arjessa.

Koordinaattoreiden analyysi lasten ja nuorten arvioinnista

Vaikka osa lapsista tunnistaa positiivisia muutoksia, kuten rauhallisemman ilmapiirin tai käsitellyt teemat, kaikki eivät koe muutoksia selkeästi. Nuoret puolestaan kokevat, että asiaa ei käsitellä riittävän konkreettisesti eikä sen merkitys avaudu heille. Tämä korostaa tarvetta tehdä työstä näkyvämpää ja kytkeä se vahvemmin lasten ja nuorten omaan kokemusmaailmaan.

Sekä lapset että nuoret toivovat opetukseen enemmän toiminnallisuutta, osallistavuutta ja käytännönläheisyyttä. Erityisesti nuoret kritisoivat perinteisiä luentomaisia toteutuksia ja kokevat, että sisältö ei aina ole heille relevanttia tai riittävän suoraa. Tämä viittaa siihen, että opetuksen pedagogisia ratkaisuja tulisi kehittää vastaamaan paremmin eri ikäryhmien tarpeita ja odotuksia.

Kuuleminen nostaa esiin aikuisten roolin merkityksen. Lapset korostavat turvallisten aikuisten läsnäoloa ja aktiivista puuttumista kiusaamiseen ja häirintään, myös tilanteissa, jotka eivät aikuisen näkökulmasta vaikuta suurilta. Nuoret puolestaan painottavat avoimen ja rehellisen keskustelun tarvetta sekä vanhempien parempaa osallistamista. Tämä osoittaa, että vaikuttava turvataitokasvatus edellyttää koko kasvatusyhteisön sitoutumista, ei ainoastaan koulun toimia.

Koordinaattoreiden analyysi lasten ja nuorten arvioinnista

Voidaan todeta, että työ on selkeästi oikeansuuntainen ja tuottanut jonkin verran havaittavia tuloksia. Samanaikaisesti sekä lasten että nuorten kokemukset osoittavat, että nykyiset toimenpiteet eivät vielä riittävästi tavoita heidän arkeaan tai vastaa täysin heidän tarpeisiinsa.

Keskeisiksi kehittämiskohteiksi nousevat toimenpiteiden näkyvyyden lisääminen, osallistavien ja toiminnallisten työmuotojen vahvistaminen sekä selkeämpi ja avoimempi viestintä.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että turvataitokasvatuksen vaikuttavuuden seuraava vaihe edellyttää siirtymistä tekemisestä kohti kokemusta: olennaista ei ole ainoastaan se, mitä tehdään, vaan se, miten lapset ja nuoret itse kokevat ja tunnistavat tehdyn työn merkityksen omassa arjessaan.

